מח: נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

אע"פ שלא עיברן לשמן. פי' הקונטרס דהזמנה לאו מילתא היא ולא מיכפת לן בה וקשה לר"ת דקימא לן בהזמנה הלכה כרבא ובעיבור לשמה קימא לן כרשב"ג הניזקין (גיטין דף נד:) בהכוח דאמת לקמיה דר' מ"אמי אמר ליה ספר תורה שכתבתיו גוילין לא נעבדו לשמן אמר ליה [1]נאמן אתה להפסיד שכרך (ואי) אתה נאמן להפסיד ס"ת ואין לחלק בין עור של תפילין לגויל של ס"ת דהא ש"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ומפרש ר"ת דרבא דאמר הזמנה לאו מילתא היא סבר כרשב"ג דבעי עיבור לשמה משום דלא אמא עשאו והניח בו תפילין אסור להניח בו מעות כדרב חסדא ת"ש [2]אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפילין עד שלא נשתמש בהן קודש מותר להשתמש בהן חול נשתמש בהן קודש אסור להשתמש בהן חול תנאי היא [3]דתניא ציפן זהב או שטלה עליהן עור של בהמה טמאה [4]פסולות עור בהמה טהורה כשירות [5]אע"פ שלא עיבדן לשמן ר"ש ב"ג אומר אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדו לשמן א"ל רבינא לרבא מי איכא דוכתא דרמו ביה מת וארגי בגד למת א"ל אין כגון שכבי דהרפניא דרש מרימר הלכתא כוותי' דאביי ורבנן אמרי הלכתא כוותי' דרבא והלכתא כוותיה דרבא ת"ר [6]הרוגי מלכות נכסיהן למלך [7]הרוגי ב"ד נכסיהן ליורשין ר' יהודה אומר אף הרוגי מלכות נכסיהן ליורשין אמרו ליה לרבי יהודה והלא כבר נאמר [8]הנה בכרם נבות אשר יזרע שם לרשתו אמר להן בן אחי אביו היה וראוי ליורשו היה והלא הרבה בנים היו לו אמר להן אותו ואת בניו הרג שנא' [9]אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי ורבנן ההוא בנים הראוין לצאת ממנו בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב [10]ברך נבות אלהים ומלך אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין למה לי ומלך ולטעמיך אלהים למה לי אלא לאפושי ריתחא ה"נ לאפושי ריתחא בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב [11]ווינם יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח וכתיב [12]ויאמר לא (אצא) כי פה אמות אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין מאי נפקא ליה מינה לחיי שעה [13]וישב בניהו את המלך דבר לאמר כה דיבר יואב וכה ענני אמר ליה זיל אימא ליה תרתי לא תעביד בהאי גברא אי קטלית ליה קבול לטותיה דלטייה אבוך ואי לא שבקיה דליקו בלטותיה דלטייה אבוך [14]ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד [15]אל יכרת מבית יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם זב מרחבעם דכתיב [16]והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס ירושלים וכתיב [17]וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא מצורע מעוזיהו דכתיב [18]ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלהיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת וכתיב [19]והצרעת זרחה במצחו מחזיק בפלך מאסא דכתיב [20]רק לעת זקנתו חלה את רגליו ואמר רב יהודה אמר רב שאחזו [21]פודגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי א"ל [22]כמחט בבשר החי מנא ידע אי בעית אימא מיחש הוה חייש ביה ואיבעית אימא מרביה הוה גמיר לה ואיבעית אימא [23]סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם נופל בחרב מיאשיהו דכתיב [24]ויורו (המורים) למלך יאשיהו [25]ואמר רב יהודה אמר רב שעשו כל גופו ככברה וחסר לחם מיכניה דכתיב [26]וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו אמר רב יהודה אמר רב היינו דאמרי אינשי

תהא

התם משום מרייהו אי הכי היינו דקתני עלה אמר רשב"ג במה דברים אמורים שלא נגעו במטה [1]אבל נגעו במטה אסורין תרגומה עולא במטה הנקברת עמו דמחלפי בתכריכי המת ת"ש כים שעשאו להניח בו תפילין אסור להניח בו מעות הניח בו תפילין יניח בו מעות אימא עשאו והניח בו תפילין אסור להניח בו מעות כדרב חסדא ת"ש [2]אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפילין עד שלא נשתמש בהן קודש מותר להשתמש בהן חול נשתמש בהן קודש אסור להשתמש בהן חול תנאי היא [3]דתניא ציפן זהב או שטלה עליהן עור של בהמה טמאה [4]פסולות עור בהמה טהורה כשירות [5]אע"פ שלא עיבדן לשמן ר"ש ב"ג אומר אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדו לשמן א"ל רבינא לרבא מי איכא דוכתא דרמו ביה מת וארגי בגד למת א"ל אין כגון שכבי דהרפניא דרש מרימר הלכתא כוותי' דאביי ורבנן אמרי הלכתא כוותי' דרבא והלכתא כוותיה דרבא ת"ר [6]הרוגי מלכות נכסיהן למלך [7]הרוגי ב"ד נכסיהן ליורשין ר' יהודה אומר אף הרוגי מלכות נכסיהן ליורשין אמרו ליה לרבי יהודה והלא כבר נאמר [8]הנה בכרם נבות אשר יזרע שם לרשתו אמר להן בן אחי אביו היה וראוי ליורשו היה והלא הרבה בנים היו לו אמר להן אותו ואת בניו הרג שנא' [9]אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי ורבנן ההוא בנים הראוין לצאת ממנו בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב [10]ברך נבות אלהים ומלך אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין למה לי ומלך ולטעמיך אלהים למה לי אלא לאפושי ריתחא ה"נ לאפושי ריתחא בשלמא למאן דאמר נכסיהן למלך היינו דכתיב [11]ווינם יואב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח וכתיב [12]ויאמר לא (אצא) כי פה אמות אלא למאן דאמר נכסיהן ליורשין מאי נפקא ליה מינה לחיי שעה [13]וישב בניהו את המלך דבר לאמר כה דיבר יואב וכה ענני אמר ליה זיל אימא ליה תרתי לא תעביד בהאי גברא אי קטלית ליה קבול לטותיה דלטייה אבוך ואי לא שבקיה דליקו בלטותיה דלטייה אבוך [14]ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד [15]אל יכרת מבית יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם זב מרחבעם דכתיב [16]והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס ירושלים וכתיב [17]וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא מצורע מעוזיהו דכתיב [18]ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלהיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת וכתיב [19]והצרעת זרחה במצחו מחזיק בפלך מאסא דכתיב [20]רק לעת זקנתו חלה את רגליו ואמר רב יהודה אמר רב שאחזו [21]פודגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי א"ל [22]כמחט בבשר החי מנא ידע אי בעית אימא מיחש הוה חייש ביה ואיבעית אימא מרביה הוה גמיר לה ואיבעית אימא [23]סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם נופל בחרב מיאשיהו דכתיב [24]ויורו (המורים) למלך יאשיהו [25]ואמר רב יהודה אמר רב שעשו כל גופו ככברה וחסר לחם מיכניה דכתיב [26]וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו אמר רב יהודה אמר רב היינו דאמרי אינשי

תהא

כסס מחמת מרייהו. מתוך נערן הן עושין כן ואין זו הזמנה: **אבל נגעו במטה אסורין.** ואי משום מרייהו למה נאסרין בנגיעת המטה: **כמטה הנקברת עמו.** שנטמאין אותו כה לקבורה וכגילין היו לקוברה עמו דמיחלפי [1]ע"ג דמשום מרייהו הוא נאסרין בנגיעה ומדלבנן משום דמיחלפי בתכריכי המת ואתי למימר מתכריכי המת מותרין אבל במטה שמת בה אין רגילין לכורכו עליה בתכריכי קבורה אין נאסרין דמשום הזמנה ליכא דהא מחמת נערא הוא ומשום גזירה נמי ליכא דהא לא מיחלפא בתכריכי המת: **אסור להניח בו מעות.** דהזמנה מילתא היא וקשיא לרבא: **הניח בו תפילין כו'.** נאקרלפי כעלמא: **אימא הכי.** כים שעשאו לתפילין והניח בו תפילין אסור להניח בו מעות ומשום סיפא מיצטריך למימר דאע"ג דמשום הזמנה כרב חסדא דלר' ביה ולא אזמנה לא הוי תשמישי מצוה הכי: **ציפן וכו'.** לתפילין: **פסולות.** הלכה למשה מסיני הוא: **עלה עליהם.** לשון טלאי כלומר מיפן בעור בהמה טמאה: **פסולות.** דכתיב בהן (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך: **אע"ג שלא עבדו.** לעור זה לשמו דהזמנה לאו מילתא היא ולא מיכפת לן בה: **איכא דוכתא דרמו בה מיתי.** שמת מוטל בה בגזיון כזה להשהיתו עד שיארגו לו בגד ואת ואכיי במילתיה דליתיה פליגיתו: **שכבי דהרפניא.** עניים היו ולאמר מיתה גוזין להן ואורגין להן בגדים קלוסים לאחר מיתה: **הרוגי מלכות.** שנתחייבו מיתה למלכי ישראל כגון שמרדו בו דכתיב (יהושע ח) כל איש אשר ימרה את פיך וגו': **לרשתו.** משמע ירושה גמורה ומן הדין: **והלא הרבה בנים היו לו.** לא ידענא מהיכא יליף: **היינו דכתיב ומלך.** העידוהו שמרד במלכות כדי שיתחייב מיתה למלכות ויהיו נכסיו למלך: **למה לי ומלך.** אי משום דבעי למיקטליה וירשנו מחמת קורבה בברך נבות אלהים סגי: **ולטעמיך.** דמלך לחייבו מיתת מלכות נאמר: **אלהים למה לי.** הא מחייב ליה משום מלכות: **לאפוקי ריתחא.** דדיינין עליו שלא ירגנו אחר אחאב למימר בשבילו הרגו וכלי פשע: **כי פה אמות.** ביואב כתיב. לא אהיה נדון למלכות כדי שלא יהיו נכסי למלך: **לחיי שעה.** דחויי בעלמא עד שיסיגו הדברים לשלמה ויבואו: **כה דבר יואב וכה ענני.** משמע דבר ועניה הרבה וקרא כי פה אמות הוא דכתיב ותו לא אלא הכי קאמר ליה תרתי לא תעביד ליה: **כולן נתקיימו בזרעו של דוד.** מפני שקינלן שלמה עליו: **לעלות במרכבה.** וגבי זב כתיב נמי מרכב אמסמכתא לגזירה שוה: **מחזיק בפלך.** אומו מקל ליישען עליו מחמת חולי הרגליים: **פודגרא.** כן שם החולי אף בלשוננו: **מנא ידע.** רב נחמן: **וארוחתו ארוחת תמיד.** מאת מ"ב נבוכדנצר היתה לו:

מסורת הש"ס

א) [תוספ' מגילה פ"כ ע"ש], ב) מנחות מכ: ניטין מה:, ג) [ותוספתא פ"ד ע"ש הפלגתא מהוסן], ד) סוטה י"., ה) [ברכות יח: שבת יז: קנז.], ו) [נ"ל היוריס], ז) [מו"ק כח: תענית כב: ע"ש], ח) נ"ל אחל מרוקן, ט) נגמ' שם אותה' ר' אמרי, י) נגמ' שם אותה' מתיו שאתה, כ) [וע"ש תוס' ניטין מה: ד"ה עד שיעבדן] ותוס' מנחות מכ: ד"ה עד עבדן,

תורה אור השלם

1. קום רד לקראת אחאב מלך ישראל אשר בשומרון הנה בכרם נבות אשר ירד שם לרשתו:

מלכים א כא יח

2. אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאם יי ושלמתי לך בחלקה הזאת נאם יי ועתה שא והשלכהו בחלקה כדבר יי:

מלכים ב ט כו

3. ויבאו שני האנשים בני בליעל וישבו נגדו ויעדהו אנשי הבליעל את נבות נגד העם לאמר ברך נבות אלהים ומלך ויצאהו מחוץ לעיר ויסקלהו באבנים וימת:

מלכים א כא יג

4. והשמעה באה עד יואב כי יואב נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה חנם יואב אל אהל יי ויחזק בקרנות המזבח: מלכים א ב כח

5. ויבא בניהו אל אהל יי ויאמר אליו כה אמר המלך צא ויאמר לא כי פה אמות ושב בניהו את המלך דבר לאמר כה דבר יואב וכה ענני:

מלכים א ב ל

6. ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו והסירת דמי חנם אשר שפך יואב מעלי ומעל בית אבי:

מלכים א ב לא

7. יחלו על ראש יואב ואל כל בית אביו ואל יכרת מבית יואב זב ומצרע ומחזיק בפלך ונפל בחרב וחסר לחם:

שמואל ב ג כט

8. וישלח המלך רחבעם את אדרם אשר על המס וירגמו כל ישראל בו אבן וימת והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לנוס ירושלם:

מלכים א יב יח

9. וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא:

ויקרא טו ט

10. וכחוקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בי"י אלהיו ויבא אל היכל יי להקטיר על מזבח הקטרת:

דברי הימים ב כו טז

11. ויזעף עזיהו וביידו מקטרת להקטיר ובזעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו לפני הכהנים בבית יי מעל מזבח הקטרת:

דברי הימים ב כו יט

12. ויתר כל דברי אסא וכל גבורתו וכל אשר עשה והערים אשר בנה הלא המה כתובים על ספר דברי הימים למלכי יהודה רק לעת זקנתו חלה את רגליו: מלכים א טו כג

13. סוד יי ליראיו וברית להודיעם: תהלים כה יד

14. ויורו הורים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני כי החליתי מאד: דברי הימים ב לה כג

15. וארחתו ארוחת תמיד נתנה לו מאת המלך דבר יום ביומו כל ימי חייו: מלכים ב כה ל

עין משפט נר מצוה

נח א מי"י סה הל' סב כב יסמג סה טש"ע סה:

נט ב מי"י פ"ג מהלכות תפילין הלכה טו סמג עשין כה טור סרע"ו ש"ע סימן לב סעיף מח:

ס ג מי"י סה טור ש"ע סה סעיף לו:

סא ד מי"י פ"ח מהלכות אבל הלכה ט ופ"ד מהלכות מלכים הלכה ט:

סב ה מי"י פ"ח מהלכות אבל הלכה ט:

מוסף רש"י

ציפן זהב. לתפילין, פסולות הכתבים, דמיק של עור כעיקן, דאפילו קציתן אינן אלא לנוטעת כמינן כדאמרינן בהקומץ (מנחות מב:), **או שטלה עליהן.** לשון טלאי, כלומר עשה מיפוי כים שלהן בעור בהמה טמאה. (ג"מ מה:) מעשה כתים של עור בהמה טמאה, **פסולות.** כדאמרינן בפרק שמיני שלים (שבת קח.) למען תהיה תורת ה' בפיך, מן המותר בפיך (מנחות מב:). **פודגרא.** שם חולי היא שאותו נרגלים וקורא לו פודגרא (סוטה י:).

רבינו חננאל

מחיל לפיכך תני יעשה דיבוס אם זילוף ת"ש היו אביו ואמו מזדקין בו כלים מצוה על אחרים להצילם קשיא לאביי דכיון דאחרים כפילין אותן לא נאסרו ש"מ הזמנה לאו מילתא היא ודחי התם לאו הזמנה היא משום מרידותיה היא דזריק ולא נמר לאזמוניה אי הכי דמשום מרידותיה זריק להו אפי' נגעו במטה ליתשרו אמאי קתני רשב"ג אומר בד"א בשלא נגעו במטה אבל נגעו במטה אסורין הרגמה עולא במטה הנקברת ומשום דמיחלפא בתכריכי המת ת"ש כים שעשאו להניח בו תפילין אסור להניח בו מעות קשיא לאביי ופריק תנאי היא דתניא ציפה לתפילין זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולין עור בהמה טהורה כשרין ואף על פי שלא עבדן לשמן [רשב"ג אומר כו' עד שיעבדן לשמן] אביי כתנא קמא ורבא כרשב"ג וקיימא לן דהלכתא כרבא דאמר הזמנה לאו מלתא היא אלא בעי הזמנה ועשייה כיב חסדא דתרוייהו סבירא להו דהדדי וכחדא שיעתא קיימי והילכתא כתני מתנייתא כולהו דקאי כוותיה וכתירוצא דתרצינהו ומתמהי' ומי איכא דוכתא דבתר דשכיב שכבא ארגו ליה בגד להכריכין דבעי כי הא בעי האורג בגד למת וא"ל רבא לרבינא אין שכבי דהרפניא כלומר בהרפניא מלינין המת וחכריכין ה) כלין ביום ובלילה אורגין לו בגד ומשלימין: **ת"ר** הרוגי מלכות נכסיהן למלכות הרוגי ב"ד נכסיהן ליורשין [ר"א אף הרוגי מלכות נכסיהן ליורשין] ואקשינן לר' יהודה והכתיב הנה בכרם נבות אשר יזרע שם לרשתו ופריק ר' יהודה אומר אתאב את נבות ואת בניו הרג שנא' אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאום ה' ושלמתי לך בחלקה הזאת וגו' ואתאב דודו הוא כי אחי אביו היה ולו ולא מדין מלכות וסוגיין הירושה ומרין ירושה בא לו ולא מדין מלכות וסוגיין כרבנן: **אמר** רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד בשעה שבא שלמה להורג את יואב א"ל תרתי לא תעביד בההוא גברא אי שבקיה בלטוותא דלטייה אבוך לההוא גברא אי קביל לטוותא אי בעית למיקטלי וקיבלן שלמה שנאמר ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר. ומנלן דנתקיימו בזרע דוד שנאמר אל יכרת מבית יואב זב ומצורע וגו' זב זה רחבעם כו' וזה מפורש בתלמיד א"י בקדושין פ' [האשה נקנית] אמר הכי תמן תנינן האב זוכה לבן בה' דברים בנוי בכח בעושר בחכמה ובשנים בנוי שנאמר והדרך על בניהם. בכח שנאמר גבור בארץ יהיה זרעו. בעושר שנאמר לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. בחכמה שנאמר ולמדתם אותם בניכם לדבר בם וגו'. בשנים שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שזוכה לו בה' דברים שנאמר יתולו על ראש יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם. זב תשיש. מצורע עזיה. מחזיק בפלך בורי. נופל בחרב קצר ימים וחסר לחם מסכן כדאתא שלמה מקטיל ליואב א"ל יואב אבוך גזר עלי ה' גזרות קבלון ואנא מיקטיל וקבלון וכולן איקיימון בדבית דוד זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם. זב דמלך רחבעם התאמץ לעלות למרכבה מאן דאמר זב ומאן דאמר איסטנים מצורע זה עוזיהו המלך מצורע עד יום מותו ומחזיק בפלך זה יואש שנאמר ואת יואש עשו שפטים ותני ר' ישמעאל מלמד שהעמידו עליו בריונים קשים שלא הכירו אשה מימיהם והיו מענין בו כאשה ההי"ד ועונה גאון ישראל ומניו ועונה גאון ישראל. ונופל בחרב זה יאשיהו שנאמר ויורו המורים למלך יאשיהו אמר ר' יוחנן שעשאוהו ככברה. תני ר' ישמעאל שלש מאות חצים השליכו

ה) עי' פרוש ערך סכב כ'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com